

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตัว
ของ นายจรูญ อินทจาร ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๔/๒๕๕๕

เรื่องพิจารณาที่ ๑๗/๒๕๕๓

วันที่ ๖ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๕

ประเด็นวินิจฉัย

ประกาศของนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง พรรคเทียนแห่งธรรมสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมือง ลงวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๕๓ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๑ วรรคสอง ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐

มาตรา ๖ ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นนายทะเบียนมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการจดทะเบียนพรรคการเมือง ควบคุม ตรวจสอบการดำเนินงานของพรรคการเมือง และปฏิบัติงานให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๗ ในการปฏิบัติหน้าที่ของนายทะเบียนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้นายทะเบียนมีอำนาจเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้คำชี้แจงหรือให้ส่งเอกสารมาเพื่อประกอบการพิจารณาหรือตรวจสอบได้

ให้ถือว่านายทะเบียนเป็นผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและกฎหมายอื่น และให้ได้รับยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมทั้งปวง

มาตรา ๑๙ ผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกต้องเป็นบุคคลธรรมดาผู้มีสัญชาติไทย มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง โดยยื่นใบสมัครด้วยตนเองพร้อมเอกสารประกอบตามที่นายทะเบียนกำหนดต่อพรรคการเมืองที่ผู้นั้นประสงค์จะสมัครเข้าเป็นสมาชิก และให้คำรับรองว่าตนมิได้เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นอยู่ในขณะเดียวกัน ตามสถานที่ที่พรรคการเมืองกำหนดและให้พรรคการเมืองส่งสำเนาใบสมัครและเอกสารประกอบดังกล่าวให้นายทะเบียน

ในกรณีที่พรรคการเมืองใดแอบอ้างว่าผู้ใดสมัครเป็นสมาชิกโดยผู้ไม่รู้เห็นหรือไม่สมัครใจ ผู้ที่ถูกแอบอ้างหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้ถูกแอบอ้าง อาจแจ้งต่อนายทะเบียนเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริง และพิจารณาลบชื่อของผู้นั้นออกจากการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองนั้น โดยให้ถือว่าผู้นั้นไม่เคยเป็นสมาชิกพรรคการเมืองดังกล่าวมาตั้งแต่ต้น

หัวหน้าพรรคการเมืองต้องจัดทำทะเบียนสมาชิกให้ตรงตามความเป็นจริงเก็บรักษาไว้ ณ ที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของพรรคการเมือง และพร้อมที่จะให้นายทะเบียนหรือผู้ซึ่งนายทะเบียนมอบหมาย ตรวจสอบได้

ให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งจำนวนสมาชิกที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงพร้อมด้วยรายชื่ออาชีพและที่อยู่ของสมาชิกดังกล่าว ตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนด ให้นายทะเบียนทราบภายในวันที่เจ็ดของทุกสามเดือน และให้สรุปยอดจำนวนสมาชิกที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงทั้งหมดในรอบปีให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมกราคม ของทุกปี

ถ้าหัวหน้าพรรคการเมืองไม่แจ้งนายทะเบียนภายในระยะเวลาตามวรรคสี่ให้นายทะเบียน มีอำนาจสั่งให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งภายในระยะเวลาที่กำหนด

ทะเบียนสมาชิกให้เป็นไปตามแบบที่นายทะเบียนกำหนด

ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองของทุกพรรคการเมือง ในระบบอิเล็กทรอนิกส์ และให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าทะเบียนดังกล่าวเป็นทะเบียนที่ถูกต้องและแท้จริง ตามกฎหมาย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าเป็นอย่างอื่น

มาตรา ๒๐ สมาชิกภาพของสมาชิกสิ้นสุดลง เมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๙
- (๔) พรรคการเมืองมีมติให้ออกตามข้อบังคับพรรคการเมืองเพราะกระทำผิดวินัยหรือจรรยาบรรณ อย่างร้ายแรง หรือมีเหตุร้ายแรงอื่น
- (๕) พรรคการเมืองที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกสิ้นสุดสภาพความเป็นพรรคการเมือง เลิกหรือยุบไป
- (๖) เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองในขณะเดียวกันเกินกว่าหนึ่งพรรคการเมือง
- (๗) กระทำการอื่นตามที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง”

มาตรา ๒๔ ห้ามมิให้ผู้ใดเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองในขณะเดียวกันเกินหนึ่งพรรคการเมือง

มาตรา ๒๖ ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองใด พรรคการเมืองนั้นต้องดำเนินการรับสมัครสมาชิกให้มีจำนวนไม่น้อยกว่าห้าพันคน ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาค และจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา

มาตรา ๒๗ เมื่อได้ดำเนินการตามมาตรา ๒๖ แล้ว ให้มีการเรียกประชุมใหญ่พรรคการเมืองเป็นครั้งแรกภายในหกสิบวัน ถ้าหัวหน้าพรรคการเมืองไม่เรียกประชุมใหญ่ภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งให้หัวหน้าพรรคการเมืองเรียกประชุมใหญ่ภายในระยะเวลาที่กำหนด

ฯลฯ

ฯลฯ

มาตรา ๙๑ พรรคการเมืองย่อมสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมืองด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้

- (๑) ไม่สามารถดำเนินการตามมาตรา ๒๖ ได้ ภายในเวลาที่กำหนด
- (๒) ไม่ส่งผู้สมัครเข้ารับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการเลือกตั้งทั่วไปสองครั้งติดต่อกัน หรือเป็นเวลาแปดปีติดต่อกัน สุดแต่ระยะเวลาใดจะยาวกว่ากัน
- (๓) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงห้าพันคน เป็นระยะเวลาติดต่อกันหนึ่งปี
- (๔) ไม่มีการเรียกประชุมใหญ่พรรคการเมือง หรือไม่มีการดำเนินกิจกรรมใดทางการเมือง เป็นระยะเวลาติดต่อกันหนึ่งปี โดยมีได้มีเหตุอันสมควรอันจะอ้างได้ตามกฎหมาย

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนหรือเมื่อมีผู้ยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนว่ามีเหตุตามมาตรา นี้ ให้นายทะเบียนดำเนินการสอบสวนข้อเท็จจริง ถ้าเห็นว่ามีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองใดจริง ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศในราชกิจจานุเบกษาว่า พรรคการเมืองนั้นสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมือง

ในกรณีที่หัวหน้าพรรคการเมืองที่ถูกประกาศว่าสิ้นสภาพตามวรรคสอง เห็นว่าการประกาศของนายทะเบียนไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ หัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น อาจยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้มีคำสั่งเลิกการประกาศได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

มิให้นำความในมาตรานี้มาใช้บังคับกับกรณีที่พรรคการเมืองมีสมาชิกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ความเห็น

ข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติได้ว่า พรรคเทียนแห่งธรรมได้รับจดแจ้งการจัดตั้งเป็นพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๕๑ โดยมีนายธนกร วีรกุลเดชทวี เป็นหัวหน้าพรรค ต่อมานายทะเบียนพรรคการเมืองได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริง กรณีการดำเนินการตามมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งกำหนดให้พรรคการเมืองที่ได้รับการจดแจ้งการจัดตั้งพรรค ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรค ต้องดำเนินการรับสมัครสมาชิก ให้มีจำนวนไม่น้อยกว่าห้าพันคน ซึ่งอย่างน้อยจะต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาค และจังหวัดที่นายทะเบียนพรรคการเมืองประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อย ภาคละหนึ่งสาขาแล้วเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองเพื่อพิจารณาต่อไป คณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงได้ตรวจสอบข้อมูลสมาชิกพรรคการเมือง สาขาพรรคการเมือง ณ วันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๕๒ ซึ่งเป็นวันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคเทียนแห่งธรรมครบหนึ่งปี พรรคเทียนแห่งธรรม มีสมาชิกพรรคการเมืองในระบบฐานข้อมูลพรรคการเมือง จำนวน ๒๖ คน และพรรคเทียนแห่งธรรม ได้จัดส่งใบสมัครสมาชิกพรรคต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง จำนวน ๒๗๓ ฉบับ โดยมีสาขาพรรค จำนวน ๔ สาขา และมีความเห็นให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหนังสือแจ้งให้หัวหน้าพรรคเทียนแห่งธรรมและนายทะเบียนสมาชิกพรรคเทียนแห่งธรรมหรือผู้ที่ทำหน้าที่นายทะเบียนสมาชิกพรรคเทียนแห่งธรรมมาให้ถ้อยคำหรือชี้แจงข้อเท็จจริงพร้อมทั้งส่งเอกสารหลักฐาน หัวหน้าพรรคเทียนแห่งธรรม จึงมีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงว่า พรรคเทียนแห่งธรรมได้ดำเนินการรับสมัครสมาชิก ภายในหนึ่งปีตามที่กฎหมายกำหนด จำนวน ๕,๘๐๙ คน พร้อมทั้งได้จัดส่งสำเนาใบสมัครพร้อมรายงานการประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคเทียนแห่งธรรมที่อนุมัติรับสมาชิกเพื่อประกอบการพิจารณา

ต่อมาสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบข้อมูลสมาชิกพรรคเทียนแห่งธรรม จำนวน ๕,๘๐๙ คน พบว่า มีข้อมูลสมาชิกพรรคเทียนแห่งธรรมเพียง จำนวน ๕,๕๓๖ คน สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงมีหนังสือแจ้งผลการตรวจสอบข้อมูลสมาชิกพรรคเทียนแห่งธรรม ให้พรรคเทียนแห่งธรรมทราบว่า ข้อมูลที่ส่งให้กรมการปกครองตรวจสอบ จำนวน ๕,๕๓๖ คน นั้น ตรวจสอบพบความมีตัวตนและเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน ๕,๑๖๐ คน มีชื่อซ้ำซ้อน จำนวน ๒๑ คน จึงมีสมาชิกพรรคเทียนแห่งธรรมที่มีตัวตนและเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน ๕,๑๓๙ คน และได้ตรวจสอบ

ความซ้ำซ้อนระหว่างพรรคจากระบบฐานข้อมูลพรรคการเมือง ปรากฏว่า ไม่พบว่า เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใด จำนวน ๓,๓๗๙ คน พบว่า เป็นสมาชิกพรรคการเมืองอื่นที่ยังดำเนินการอยู่จำนวน ๑,๗๑๙ คน และเป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่ถูกยุบ เลิกพรรค และสิ้นสภาพ จำนวน ๔๑ คน จึงมีสมาชิกพรรคเทียบแห่งธรรมที่สามารถบันทึกข้อมูลพรรคการเมืองได้จำนวน ๓,๔๒๐ คน คณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงจึงพิจารณาข้อมูลสมาชิกพรรคเทียบแห่งธรรมเท่าที่ข้อเท็จจริงมีอยู่ ณ วันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๕๒ ซึ่งเป็นวันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคเทียบแห่งธรรมครบหนึ่งปี ปรากฏว่า พรรคเทียบแห่งธรรมมีสมาชิกพรรคการเมือง จำนวน ๓,๔๒๐ คน มีสาขาพรรคการเมือง จำนวน ๔ สาขา ได้แก่ สาขาภาคกลาง สาขาภาคใต้ สาขาภาคเหนือ และสาขาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จึงไม่เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ อันเป็นเหตุให้พรรคเทียบแห่งธรรมสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมืองตามมาตรา ๙๑ วรรคหนึ่ง (๑) และวรรคสอง หลังจากนั้นสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีหนังสือแจ้งพรรคเทียบแห่งธรรมตรวจสอบข้อมูลรายชื่อสมาชิกที่ซ้ำซ้อน แล้วแจ้งให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาภายใน ๑๕ วัน หากพ้นกำหนดระยะเวลาดังกล่าวถือว่าพรรคเทียบแห่งธรรมไม่ประสงค์จะชี้แจง ซึ่งหัวหน้าพรรคเทียบแห่งธรรมได้รับหนังสือแจ้งดังกล่าวแล้ว ไม่ได้ดำเนินการแจ้งผลการตรวจสอบแต่อย่างใด

เมื่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ให้โอกาสพรรคเทียบแห่งธรรมชี้แจงข้อเท็จจริงกรณีมีรายชื่อสมาชิกพรรค จำนวน ๑,๗๑๙ คน ซ้ำซ้อนกับสมาชิกพรรคการเมืองอื่น แต่พรรคเทียบแห่งธรรมก็ไม่ได้ชี้แจงภายในกำหนด กรณีจึงต้องสันนิษฐานว่าทะเบียนสมาชิกพรรคเทียบแห่งธรรม ในระบบอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งปรากฏในฐานข้อมูลพรรคการเมืองของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นทะเบียนที่ถูกต้องและแท้จริงตามกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๙ วรรคเจ็ด โดยในวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๕๒ ซึ่งเป็นวันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคเทียบแห่งธรรมครบหนึ่งปี ปรากฏว่าพรรคเทียบแห่งธรรมมีสมาชิกพรรคการเมือง จำนวน ๓,๔๒๐ คน ส่วนสมาชิกอีก ๑,๗๑๙ คน ซ้ำซ้อนกับสมาชิกพรรคการเมืองอื่น ดังนั้นเมื่อพรรคเทียบแห่งธรรมไม่สามารถดำเนินการรับสมาชิกพรรคให้มีจำนวนไม่น้อยกว่าห้าพันคนได้ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖ จึงเป็นเหตุให้พรรคเทียบแห่งธรรมสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมืองตามมาตรา ๙๑ วรรคหนึ่ง (๑)

ตั้งนั้น การที่ผู้ร้องโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีประกาศนายทะเบียน
พรรคการเมือง เรื่อง พรรคเทียนแห่งธรรมสันสภาพความเป็นพรรคการเมือง ลงวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๕๓
ประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้พรรคการเมืองของผู้ร้องสันสภาพความเป็นพรรคการเมือง จึงชอบด้วย
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๑ วรรคสอง แล้ว
ประเด็นคำขออื่นของผู้ร้องไม่จำเป็นต้องวินิจฉัย

อาศัยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้อง

นายจรูญ อินทจาร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ